

A lelki egészség és -betegség határát érintő pedagógusi döntések támogatási lehetőségei az iskolai lelki egészségfejlesztés keretrendszerében

Dr. Lippai László^{1,2}, Dr. Osváth Viola^{1,2}, Dr. Szabó-Prievára Dóra Katalin^{1,2} és Dr. habil. Tarkó Klára^{1,2}

¹ Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Alkalmazott Egészségtudományi és Környezeti Nevelés Intézet Egészségpszichológia és Mentálhigiéné Tanszék, ² MTA-SZTE Egészségfejlesztés Kutatócsoport

lippai.laszlo.lajos@szte.hu, osvath.viola@szte.hu, prievara.dora.katalin@szte.hu,
tarko.klara@szte.hu

A pedagógusok irányába világszerte egyre kifejezettebb az az elvárás, hogy a tanulmányi teljesítményen túlmenően az óvodákban, az iskolákban és a kollégiumokban a gyermekek és a fiatalok egészségével is foglalkozzanak. Ez a számos emberi nehézséget és szakmai dilemmát is magában hordozó tevékenységkör leggyakrabban a pedagógusok mentálhigiénés vészjelző funkciójaként fogalmazódik meg. Előadásunkban e kérdéskör két aspektusának részletesebb elemzésére teszünk kísérletet. Egyrészt kifejtjük, hogy a lelki egészség a holisztikus egészség inherens része, ebből adódóan valamennyi egészségfejlesztő tevékenység egyúttal pozitív lelki egészség hozadékkal is jár. A lelki egészség egyéni és társadalmi jelentősége azonban gyermek- és serdülőkorban is indokoltá teszi azt is, hogy a lelki egészségfejlesztés tevékenységrendszerébe rendezzük a lelki egészség szempontjából lényeges egészségfejlesztő tevékenységeket (WHO, 2023). Másrészt, e tágabb keretrendszeren belül bemutatjuk, hogy a pedagógusok mentálhigiénés vészjelző funkciója kapcsán kevésbé hangsúlyozott szempont az, hogy az egyúttal egy sajátos pedagógiai döntési helyzet is, amit érdemes a szignáldetekció modelljében is elemezni. Előadásunk végén pedig egy pedagógusok számára készült mérőeszköz validálásával kapcsolatos empirikus kutatás eredményeit mutatjuk be, amely a szülői megfigyelések bevonásával segíthet a gyermekek mentális egészségével összefüggő pedagógiai döntések előkészítésében.

A 2021. évi, szülőkre irányuló, nem reprezentatív empirikus vizsgálatunkban összesen 225 Magyarországon élő szülő vett részt, akik 117 lány (52%) és 108 fiú (48%) kapcsán töltötték ki érvényes kérdőívet. A jellemzett gyermekek 50,7%-a a 3-11 éves korosztályból (114 fő), 49,3%-a pedig a 12-18 éves korosztályból (111 fő) került ki. A Mentális Állapotfelmérő Kérdőív (Lippai & Erdei, 2014) szülői verziójának (MÁK-P) alkalmazásával mintánk mentálisan egészséges, sérülékeny és veszélyeztetett kategóriákba csoportosítására nyílt lehetőségünk, majd e kategóriákat felhasználva elemeztük a WHO(5) Jóléti Index, az MSPSS, a PMC és PCIAT skálák függő változóként kezelt eredményeit.

A MÁK-P eredményei összhangban vannak a gyermekek pszichológiai életminőségének más aspektusait mérő szülői vizsgálatok eredményeivel, pl. a szubjektív jóllét, a társas támogatottság vagy az internetfüggőségi rizikó esetében is.

A MÁK-P mentálisan egészséges, sérülékeny és veszélyeztetett kategóriái mentén végzett elemzésekkel kimutatható volt, hogy azok a pszichológiai életminőség indikátorai mentén is szignifikáns eltéréseket mutatnak. Így a MÁK-P alkalmazása segítséget jelenthet a

pedagógusok számára a lelki egészséget érintő döntésekben, egyéni, osztály- vagy iskolai szinten egyaránt.

Felhasznált irodalom

Lippai, L. L., & Erdei, K. (2014). Lelki egészségfejlesztő programok előkészítése városi szinten - a hódmezővásárhelyi lelki egészségfelmérés elemzésének tanulságai. *Mentálhigiéné és Pszichoszomatika*, 15(4), 351–371.

<https://doi.org/10.1556/Mental.15.2014.4.3>

WHO (World Health Organization). (2023). *How school systems can improve health and well-being. Topic brief: Mental health*. World Health Organization. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

Kulcsszavak: lelki egészségfejlesztés, szignáldetekció, Mentális Állapotfelmérő Kérdőív szülői verzió (MÁK-P)

Az előadás elkészítését a Magyar Tudományos Akadémia Közoktatás-Fejlesztési Kutatási Programja támogatta.